

מסורת הש"ס

^[א] [מסנהדרין ח: וש"נ], ^[ב] ס"א אלא שני זוטא, ^[ג] בס"א טספ: יוותר מתבלין, ^[ד] פ"י ולא צבת אחת אלא בפעם אחת זה אחר זה, ^[ה] רש"ל, ^[ו] [חיידי רש"ל], ^[ז] [ודלא דפסיר' רבינוחננאל כז"ל ועי' בתוס' שבת קמא, ד"ה הנין, ^[ח] ס"א שלני, ^[ט] [נדע ח.], ^[י] [עי' רש"ל], ^{[י} [שבת קכב.],

הגהות הב"ח

^[א] גב' אמר ליה רב חתא, ^[ב] י"ב ס"א א"ל רב לרב אחא ברדלא כי דייכת כו: ^[ג] (ג) רש"י ד"ה מדוך הוא בונא ומוכין בו במדוכה כדרכו: ^[ד] (ג) ד"ה דהוה לל"ל קליה, ואלי מכה בדיטייה צאלכסון: ^[ה] (ו) ד"ה ננחוי מננח כשהגרעינין משחברין נשמע קולן כז"ל: ^[ו] (ז) תוס' ד"ה איכא ציניה דידע מאי קדרה בעי לנשולי וכו' רב אלפס דהואיל דשקטין: וטרי אמוראי אליבא דמי: ^[ח] ד"ה כי תניא וכו' והשתא נידא ותרמי:

הגהות מוהר"י לנדא

^[א] תוס' ד"ה בית הלל וכו' דאם ר"ל צייט היה לו לפסד דפירש ר"מ. נתפסו תשובות וז"ל דאם ר"ל צויר' דפירש ר"מ היה לו לפסד:

לעני רש"י

פוקי"א [פוקי"א], ^[א] קי גדולה, מפקח, קרוינשני"ט, נובחים.

מוסף תוספות

א. וכן ודאי משמע מדרגתי ליה בהלכות שבת ולא תני ליה בהלכות יום טוב. שטת סו"ה אלא אימא, ג. במוריקא כלומר דתבלין של כרכום נמי איכא בינייהו שהכרכום אינו מפיג טעמו אם נדוך מבניו"י. י"ן. ג. עד שיהא ב' חומרי, מפיג, ולא ידע מאי קדירה בעי לבשולי. מר"ם. ד. הני מילי דאיכא חד לישנא דמיקל לגמרי, אבל הכא בכל חד וחד איכא צד קולא וצד חומרא. שס. וז. דליכא למימר בכי הא הלך אחר המיקל דהא לא ידעינן מאן מנייהו מחמיר. רשני"א. ו. ושרי מירי דהוי אשוחט ומבשיל דשרי לכ"ע. תוס' שנת קמא. ד"ה הני פלפלי. ז. נדראה הוא דהפגת טעם היינו שוש כח התבלין ואינם חזין כל כך ויכול לתקן הדבר כשמרבה התבלין אבל הפגת טעם שומין אין יכול לתקן. שס. פז. בפרק כל היר (נדח דף יז.) השום קלוף שעבר עליו הלילה האוכלו מתחייב בנפשו דרוח רעה שורה עליהן. ח"ש.

ביצה פרק ראשון ביצה

מקשרי אלצעוסי. ולא ככפו: **בתני'** **מדוך**. הוא צוכנא ^[א] שמכין בו כדרכו ואין צריך ט שני. אצל במלח במקום שיש מלח גסה בכך של חרס ידוכנו ולא במדוכה: **או צעץ פרו**. קף גדולה שקורין פוקי"א דמלח בעי שניו^[ב] ובגמרא מפרש טעמא: **והמלח מדוך של**

עץ. שניו בעי אצל סגי צהאי שניא תצטיל צריכות מלח הלכך מאתמול הוה ידע דאיבעי ליה לדוכה: ואין כל הקדרות **צריכות** תבלין. ואדם אינו יודע מה יעלה צלבו לאכול מחר: **מפיגין טעמן**. ממירין טעמן אם ידוכן מאתמול. ריחו לא נמר ^{[יכמיה} ^{מח]} מתרגמינן לא פג: **ידיע מאתמול מאי קדרה בעי בשולי**. ללישנא קמא בעי שניו ללישנא בתרא לא בעי שניו: **אי נמי**, תבלין של מוריקא איכא צינייהו שיש קדרה שמתבלין אותה בכרכום ואינו מפיג טעמו אם נדוך מצעוד יום והוא לא היה יודע מה יבשל מחר ללישנא בתרא בעי שניו ללישנא קמא לא בעי שניו: **עמסה**. מלח ותבלין ^[י] כאחד: **לא נחלקו אלא לדוכה בפני עצמה**. כדרכה כשאר תבלין: **צפץ ונצץ** **הפרו**. על ידי שני ולא

כדרכה ולללי דהיינו דבר מועט: **כנל דבר סלקא דעסק**. ואפי' דבדר שאין ניטל בשבת: **לנל דבר**. ואפי' לקדרה ועל כרחך כדרכה אמרי' ^[י] ככל דרך שיטת הש"ס דעלמה נחלקו דומיא דלא נחלקו קאמר לא נחלקו על התבלין ומלח כאחד שנדוכין כדרכן על מה נחלקו לדוך כדרכה על מלח בפני עצמה שב"ש אומרים בכך בשניו ועוד מחמיר לללי ולא לקדרה וצ"ה אומרים לכל דבר נדוכית כדרכה ולא הוצרך לפרש שכבר פירש: **כי דיינא**. מלח: **אלני אלנוי** ודוך. הטוה המדוכה על דה דסגר כשמואל דאמר נידוכת כדרכה במדוך של אבן ומניהו שניו זוטא בעי לשניי: **קל צוכנא**. צמדות מלח: **האי לאו מגויה דביסאי הוא**. יודע אני שאין זה צמוך בימי שאסרתי עליהם לדוך צמדוך של אבן בלא שניו: **דהוה לללי קליה**. ואילו מכה ^[א] בהשמטה צאלכסון לא היה קולו ללוי: **ודילמא סבלין הוו**. שאין

צריכין שניו: **נבוחי מננח**. ^[א] כשהן משצדין הגרעינים נשמע קולו במדוכה כמנבחים קרוינשני"ט: **אין עושין טיסני**. ציי"ט שטורח גדול הוא שכותש החטטין עד שנחלקים א' לארבעה כדאמרין צמו"ק (ד"י ג.): **סרסי**. שני דברים יש כאן לא זה דומה לזה קמתי אין עושין טיסני הא חלקא ודייסא שפיר דמי דאין טרחן מרובה והדר תני אין כותשין כלל: **וליאמא אין כוטשין**. ואנא ידענא דמו לא מתעציד טיסנא: סתם מכתשת היינו גדולה: **אבל קטנה אימא שפיר דמי**. אפילו טיסני: **קא משמע** לו. אין עושין טיסני כלל לפי שאין כותשין שום כתישה במכתשת. והך מכתשת על כרחיך לא שגא גדולה ולא שגא קטנה מדתני רישא אין עושין טיסני כלל: **אבל כוטשין בקטנה**. דהוי כלאחר יד דאינה אלא לתבלין: **כי תניא נמי מסני'**. דלעיל מכתשת גדולה תניא ולא תימא מה טעם קאמר אלא תרמי קמתי וס"ק אין עושין טיסני כלל אפי' בקטנה ואין כותשין שאר כתישות במכתשת כגון דייסא וסתם מכתשת בגדולה קא מיירי:

רבא

במכתשת גדולָה תניא. פירוש ^[א] והשתא נימא דתרמי קאמר והכי קאמר אין עושין טיסני כלל אפי' במכתשת קטנה ואין כותשין שאר דברים בגדולה אצל בקטנה כותשין הכל חוץ מטיסני משום דהאי דליכא רק לתבלין הוי כתישה כלאחר יד:

יד.

בית הלל אומרים תבלין נידוכין במדוך של **אבן**. ותימה דמשמע הכא דתבלין מותר לדוך בלא שניו ובמסכת שבת (דף קמא. וסג) קאמר פלפלין צקמא דסכינא חדא חדא שרי תרי תרי אסיר וכי תימא דיש חילוק בין פלפלין לתבלין זה אינו דצהדיא קאמר בתוספתא עלה דהכא פלפלין הרי הוא כתבלין וי"ל דהתם מיירי בשבת^[א] ותדע דשמעתא דהתם מיירי בשבת א' דאם רוצה לומר ציי"ט היה לו לפרש ^[א] כדפירש ר"ם והכא מיירי ציי"ט וא"כ שרי כדרכו ואפי' צמדוך של אבן אצל מלח של ים צריך שינוי לדוך אותו גרעין גרעין אצל ^[א] שלינייווי"א אין צריך שניו הואיל והוא עשוי צירי אדם:

איכא בינייהו דידע בו' בעי לבשולי. דללישנא קמא בעי שניו וללישנא בתרא לא בעי שניו אי נמי צהאי שאינו מפיג טעמו ולא ידע דללישנא בתרא צריך שניו ללישנא קמא לא צריך שניו ופסק רי"י שיש לאסור בכל ענין דאזלינן לחומרא^[א] אע"ג דבשל סופרים הלך אחר המיקל^[ב] הואיל ולכל אחד ואחד יש קולא וחומרא מכל דב עבדינן לחומרא^[ב] ומיהו שומין מותר לתקנס ציי"ט בלא שניו מפני שמתקלקלין ביומתו^[א] אם יעשה אותן מערב יו"ט ועוד דאמרין^[א] ^[א] דרוח רעה שורה עליהן כשנטמנין בלילה ומיהו מהאי פסיקא לא נפיק לן מירי דהא קי"ל כשמואל צסמוך דכל הנדוכין נדוכין כדרכן וכדתניא דמייתא צר ממלח שארי אלנוי דרך שניו מעט וכן פסק רב אלפס דהואיל ^[א] וזולי וגררי אמוראי אליבא דהאי צרייתא אע"ג דצמתני פליגא עלה קיימא לן בצרייתא וכן פסק רב יהודאי גאון בהלכות פסוקות וכן יש מנהג הלכה למעשה דהך מלתא תליא באשלי רצרצי ומ"מ אסור לטחון פלפלין צרחים שלהם משום דמחוי כעובדא דחול כשטומנין צרחים שקורין מוליני"ט בלע"ז כדאימא בפ"צ (דף כג.) אצל צמדוך של אבן מותר לדוכן בלא שניו ואף ^[א] לפירוש המוספות דאזלינן לחומרא מכל מקום שגא דפלפלין מותרין היכא דלא ידע מאי קדרה בעי לבשולי

לפי שהן מפיגין טעמן ופלפלין נמי מפיג טעמן מדלא קאמר איכא צינייהו פלפלין אצל לפי מה שפירש בשם הגדולים דקי"ל דכל הנדוכין נדוכין כדרכן יש להמיר אפי' כי ידע מאי קדרה בעי לבשולי ואפילו לא מפיג טעמו והמחמיר לדוכן מעי"ט הרבה ציחד יתצרך צאלהים ובשם המיוחד:

בבב' דבר ס"ד. פ"י ואפילו דבדר שאין ניטל בשבת כגון סיכי זיירי ומזורי ^[א] דמודי צהו ר' שמעון אלא אימא לכל דבר ואפילו לקדרה ואם תאמר ואכתי מאי מיימי דילמא לעולם בעי שניו וי"ל כדפ"ה דשיטת התלמוד כך היא דדומיא דלא נחלקו קאמר דנחלקו וכי היכי דלא נחלקו על התבלין ומלח עמהן שנדוכין כדרכן ציחד בלא שניו דומיא דהכי נחלקו צית שמיאי וצ"ה על מלח בפני עצמה לדוכה כדרכה בלא שניו:

תררת. כלומר למה לי למימר תרמי דסתר' אהדי אין עושין טיסני הא חלקא ודייסא שפיר דמי דאין טרחא מרובה והדר תני אין כותשין כלל כדפ"ה: **כ"י תניא נמי בבתניא** והכי קאמר אין עושין טיסני כלל אפי' במכתשת קטנה ואין כותשין שאר

רבא

	עין משפט גר מצוה
קבו א מיי פ"ג מהל' יו"ט הלכה ט"ו סוג לאוין עה טוש"ע א"ח סימן תקי סעיף א':	
קבו ב ג ד מיי שס הלכה יב סוג שס טוש"ע א"ח סימן תקד סעיף א':	

רבינו חננאל
בַּתְנִי' בית שמאי אומרים תבלין נידוכין במדוך של עץ כו. אמר רב יהודה אמר שמואל הילכתא כל הנדוכין נידוכין כדרךן ואפילו מלח, דקיי"ל כר' מאיר דאמר לא נחלקו על כל הנידוכין שנידוכין כדרךן ומלח עמהן, לא נחלקו אלא לדרך המלח בפני עצמו, שבית שמאי אומרים בכך וכבעץ הפרור לצלי אבל לא לקדירה, ובית הלל אומרים נידוך בכל ולכל דבר ואפילו לקדירה. א"ל רב לרב אחא אצלי דוך, כלומר עשה שניו, הטא אסיתא על צדה ודוך. רב ששת שטע קל בוכנא דהוה ציל קליה, אמר כיון דציל קליה לא אצלו ודכו, ותבלין מנבח קליהו, והאי לא מנבח קליה לאו מביתו הוא. ת"ר אין עושין טיסני ואין כותשין במכתשת. תרתי קתני אין עושין טיסני אבל כותשין כותשין, והדר תני אין כותשין במכתשת קשיין אהדרי. ופרקינן הכי קתני אין עושין טיסני, מ"ט לפי שאין כותשין במכתשת. ופרק רבא ואמר הא דתניא אין כותשין במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה לדידן, אבל לבני [אין] ישראל אפילו במכתשת קטנה לא, כדתניא אין עושין טיסני ואין כותשין במכתשת.